

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องการประเมินโครงการและการพัฒนา “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ปีการศึกษา 2561 โดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้
2. การประเมินโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้
3. การศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการดำเนินโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้

การศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารงานในองค์กร เพราะผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร โดยกำหนดให้บุคคล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานในขั้นตอนต่าง ๆ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 4) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจ

1. การร่วมกันศึกษาสภาพปัญหาด้านคุณธรรมของโรงเรียนวัดตาลานใต้

การศึกษาสภาพปัญหาด้านคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดตาลานใต้ โดยการปรึกษาหารือกันของผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ศิษย์เก่า นักเรียน ประกอบกับการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน พบว่า นักเรียนจำนวนมากครอบครัวแตกแยก บางคนอยู่กับปู่ย่า ตายาย หรือญาติผู้ใหญ่ ซึ่งต่างก็มีฐานะยากจน ต้องประกอบอาชีพรับจ้าง จึงไม่ค่อยมีเวลาอบรมสั่งสอนบุตรหลาน อีกทั้งไม่ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม

จริยธรรมเท่าที่ควร ส่งผลให้นักเรียนบางส่วนขาดระเบียบวินัย มาโรงเรียนสาย ไม่เข้าเรียน ไม่ร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง และมีพฤติกรรมเชิงลบอื่น ๆ มากขึ้น เช่น การพูดจาไม่สุภาพ ทะเลาะวิวาท ลอกการบ้าน ทุจริตในการสอบ ไม่ทิ้งขยะลงในถังขยะ แต่งกายไม่เรียบร้อย ไม่มีสัมมาคารวะ ไม่มีจิตอาสา ไม่ดูแลรักษาทรัพยากรส่วนรวม ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมเชิงลบดังกล่าว จำเป็นต้องแก้ไขและปรับปรุงโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

2. การร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์

การบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่การเป็น “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ เป็นโครงการที่เกิดจากความตระหนักในปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนร่วมกันระหว่าง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน วัด องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น และโรงเรียน จึงได้มีการประชุมเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ร่วมกัน ซึ่งผลจากการประชุมระดมความคิดเห็นร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ปรากฏผลดังนี้

วิสัยทัศน์ : ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนวัดตาลานใต้ ชยัน มีวินัย และสุภาพ

พันธกิจ : พัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียนโรงเรียนวัดตาลานใต้ ให้เป็นโรงเรียนคุณธรรมด้านความขยัน ความมีวินัย และความสุภาพ

เป้าประสงค์ : ภายในปีพุทธศักราช 2561 โรงเรียนวัดตาลานใต้ ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน มีคุณธรรมด้านความขยัน ความมีวินัย และความสุภาพ สมเป็น “โรงเรียนคุณธรรม”

กระบวนการวางแผนการขับเคลื่อนสู่การเป็น “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ โดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

3. การร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

โรงเรียนวัดตาลานใต้ ได้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมจากบุคลากรทุกฝ่าย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักการภารโรง แม่ค้า และผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายนอก โดยการระดมความคิดอย่างมีเหตุมีผลเพื่อให้เกิดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน อันจะนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมได้ ซึ่งมติดจากการประชุมได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนเพื่อให้โครงการบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ จำนวน 3 ยุทธศาสตร์ คือ

3.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาครู เป็นยุทธศาสตร์ที่ช่วยในการพัฒนาครูและบุคลากร โดยใช้หลักการว่า “ร่วมสร้างความตระหนัก รู้จักคุณธรรม พร้อมนำสู่การปฏิบัติ จัดสรรสิ่งดีงาม นิเทศและติดตามผล” โดยในยุทธศาสตร์นี้มีเป้าหมายเพื่อให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน โดยมีการกำหนดอัตลักษณ์ของครูโรงเรียนวัดตาลานใต้ ให้มีความแตกต่างจากครูโรงเรียนอื่น ๆ โดยใช้

กระบวนการอบรม/ประชุมสัมมนา และการศึกษาดูงาน โดยที่ผู้บริหารหรือผู้ที่รับมอบหมายมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และเสริมแรงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดเป็นนิสัยจนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กร

3.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนานักเรียน เป็นยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นเพื่อช่วยในการพัฒนานักเรียนผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และใช้ “โครงการคุณธรรม” เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อน โดยให้นักเรียนมีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม กระบวนการขับเคลื่อนจะใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนโครงการคุณธรรม ได้แก่ การสร้างความตระหนักด้านคุณธรรม ส่งเสริมระเบียบวินัย คุณธรรมนำความรู้ มีจริยธรรม ร่วมมือร่วมใจ และการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดคุณธรรม 3 ประการ คือ ขยัน ความมีวินัย และสุภาพ นอกจากนี้ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ทั้ง 3 ด้าน ยังมีการนำไปบูรณาการกับงานวินัยนักเรียน ซึ่งจะใช้ระบบครูที่ปรึกษาคอยดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด รวมทั้งในการจัดการเรียนการสอนได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม อบรมบ่มนิสัย สร้างความตระหนักให้กับนักเรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และมีการบูรณาการโครงการคุณธรรมกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในชั่วโมงชุมนุม

3.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาบรรยากาศโรงเรียน เป็นยุทธศาสตร์ที่มีการมุ่งเน้นในเรื่องการปรับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน (environmental climate) ซึ่งเป็นบรรยากาศทางกายภาพให้อาคารสถานที่สะอาด เป็นระเบียบ ร่มรื่น สวยงาม มีแหล่งการเรียนรู้เชิงคุณธรรมเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกที่ดี และส่งเสริมบรรยากาศเชิงจิตวิทยา (psychological climate) โดยส่งเสริมให้เกิดความรักความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในโรงเรียน ตลอดจนการเข้ามามีส่วนร่วมจากหน่วยงานภายนอกมากขึ้น เช่น ผู้ปกครองจิตอาสา ทหาร ที่เข้ามาช่วยดูแลวินัยของนักเรียน ตำรวจจราจรที่มาช่วยดูแลการจราจรหน้าโรงเรียน โดยการดำเนินยุทธศาสตร์ทั้ง 3 ยุทธศาสตร์นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากบ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน และครอบครัว

4. การร่วมกันกำหนดอัตลักษณ์ในแต่ละยุทธศาสตร์ ได้แก่ อัตลักษณ์ของครู นักเรียน และบรรยากาศโรงเรียน

4.1 อัตลักษณ์ของผู้บริหารและครู

ผู้บริหารและครูของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ขยัน (ตั้งใจทำงาน รักงานที่ทำ เอาใจใส่ ต่องาน ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเคร่งครัด) มีวินัย (แต่งกายถูกระเบียบ ตรงต่อเวลา ปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์) สุภาพ (อ่อนน้อมถ่อมตน มั่นใจในตนเอง วาจาและท่าทางสุภาพ)

4.2 อัตลักษณ์ของนักเรียนโรงเรียนวัดตาลานใต้

นักเรียนของโรงเรียนวัดตาลานใต้ มีคุณธรรมทั้ง 3 ด้านดังนี้ 1. ด้านความมีขัน ช่วยเหลืองานผู้ปกครองและครู (ตั้งใจเรียน รู้จักแก้ปัญหา เอาใจใส่ต่องาน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจเต็มความสามารถ) 2. ด้านความมีวินัย (แต่งกายถูกระเบียบ มาโรงเรียนทันเวลา/ไม่หนีเรียน การเข้าแถว/เดินแถว/วางรองเท้าเป็นระเบียบ) 3. ด้านความสุภาพ (ยิ้ม ไว้วางกาย พุดจาสุภาพ เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครองและครู)

4.3 อัตลักษณ์ของบรรยากาศโรงเรียน

อัตลักษณ์ของบรรยากาศโรงเรียน บรรยากาศโรงเรียน (climate school) ของโรงเรียนวัดตาลานใต้คมแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ บรรยากาศทางกายภาพ (environmental climate) โรงเรียนวัดตาลานใต้มีความสะอาด เป็นระเบียบ ร่มรื่น สวยงาม มีกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม บุคลากรของโรงเรียนวัดตาลานใต้ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ผูกพันและมุ่งมั่นทำงานเพื่อองค์กร และนอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากชุมชนและทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

5. การร่วมกันกำหนดกิจกรรมหลัก 6 กลุ่ม (6 กงล้อ) ในการขับเคลื่อนโครงการ

ในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมสู่การเป็น “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ นั้น จำเป็นต้องนำอัตลักษณ์ทั้งของผู้บริหาร ครู และอัตลักษณ์ของนักเรียนมากำหนดเป็นกิจกรรมหลัก 6 กลุ่ม เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนโครงการคุณธรรม ได้แก่ การสร้างความตระหนักด้านคุณธรรม ส่งเสริมระเบียบวินัย คุณธรรมนำความรู้ มีจริยธรรม ร่วมมือร่วมใจ และการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง เพื่อใช้เป็นกงล้อในการขับเคลื่อนโครงการ ที่มีได้มุ่งเน้นไปที่กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง แต่ขับเคลื่อนไปทั้งองค์พพพร้อม ๆ กัน ซึ่งนักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถทำโครงการหรือกิจกรรมใดก็ได้ที่สอดคล้องกับ 6 กงล้อหลัก การปฏิบัติทั้งองค์พพในภาพรวมก็เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกันคือคุณธรรม 3 ประการ ได้แก่ ขยัน ความมีวินัย และความสุภาพ

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

การจัดทำโครงการคุณธรรมนั้น ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน กำกับติดตาม และรายงานคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อทราบความคืบหน้าเป็นระยะ นอกจากนี้ โครงการคุณธรรมยังเน้นกระบวนการกลุ่มที่ร่วมมือร่วมใจกันในการแก้ปัญหาและการพัฒนา โดยการนำปัญหาที่พบในชีวิตจริงมาเรียนรู้ผ่านกิจกรรมโครงการเป็นการเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. สังเกตปัญหา ระดมความคิด เลือก ระบุ วิเคราะห์ เชื่อมโยง “ปัญหา-สาเหตุ” ได้ชัดเจน เห็นความเชื่อมโยงเป็นเหตุเป็นปัจจัยเกี่ยวเนื่องกันใดตลอดสาย

2. คาคการณ์และระบุ “เป้าหมาย” ของการแก้ปัญหาให้ชัด ทั้งเป้าหมายในตัวคน (พฤติกรรม จิตใจ ปัญญา ที่คาดหวัง) เป้าหมายนอกตัวคน (สิ่งแวดล้อม-กายภาพ) เป้าหมายเชิงปริมาณ เป้าหมายเชิงคุณภาพ เป้าหมายระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว และเมื่อรู้จุดหมายปลายทางชัด การกำหนดทิศทางและการเดินทางก็จะชัดไปด้วย

3. วางแผนและออกแบบ “ทางแก” หรือวิธีการทดลองอย่างมีหลักเกณฑ์ ที่แก้ปัญหาได้ตรงจุด (คือแก้ที่สาเหตุ) และถึงพร้อมที่จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้

4. ลงมือทำ พร้อมๆกับเรียนรู้ แสวงหา ผกผัน “คุณธรรมจากภายในตน” ไปสู่ “การแก้ปัญหาภายนอก” ทั้งการเรียนรู้ส่วนบุคคลจำเพาะตน และเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการกลุ่ม

5. ลงมือปฏิบัติการอย่างเป็นระบบ มีการติดตามและเก็บบันทึกข้อมูล ทำตามแผนงานอย่างยืดหยุ่น มุ่งมั่นทุ่มเทแต่ไม่ยึดติดมากเกินไป เรียนรู้อย่างตื่นตัว เทาทัน พร้อมปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขสูงสุดและมีข้อจำกัดมากมาย

6. ประมวลผล-สรุปผล ประเมินผลการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ การประเมินตนเอง การยอนพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และการตอยอดขยายผล

7. นำเสนอ และสื่อสารข้อมูลเรื่องราวการทำงาน ผลของการทำงานสู่สาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการแพร่ขยายความดี-สื่อสารความดี บอกต่อองค์ความรู้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เผยแพร่วิธีการในการทำความดี อันจะเป็นการเสริมสร้างคานิยมการทำความดี สร้างแรงบันดาลใจในการทำความดีให้กับผู้อื่นต่อไป และเป็นการสืบต่อความดีต่อไปได้ไม่สิ้นสุด

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

ประโยชน์สำหรับครู

1. ครูผู้รับผิดชอบด้านการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนสามารถใช้ผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน

2. ครูผู้รับผิดชอบโครงการนำผลการประเมินโครงการไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียนวัดตาลานใต้ให้ดียิ่งขึ้น

3. ครูสอนนักเรียนได้ง่ายขึ้น เนื่องจากนักเรียนมีขยัน มีวินัย และมีความสุขมากขึ้น ทำให้เกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

4. ครูรู้สึกภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ด้านคุณธรรมของโรงเรียน และเกิดความรักความผูกพันต่อองค์กร

ประโยชน์สำหรับผู้บริหาร

5. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการอื่น ๆ ของโรงเรียนได้

6. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ง่ายขึ้นเนื่องจากมีความพร้อมด้านบุคลากรและนักเรียนมากขึ้น ทำให้เกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพผู้บริหาร

ประโยชน์สำหรับผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

7. การดำเนินการโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ เป็นการสร้างความตระหนักในการพัฒนานักเรียนในด้านคุณธรรม โดยใช้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

8. สถาบันครอบครัวมีสมาชิกที่มีคุณธรรมด้านความมีขยัน ความมีวินัย และความสุภาพ ส่งผลดีต่อชุมชนและสังคมโดยรวม

ประโยชน์สำหรับนักเรียน

9. นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา เกิดทักษะชีวิตจากกระบวนการทำโครงการ

10. นักเรียน “เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข”

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การประเมินผลโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้นั้น ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบการประเมินโครงการตามรูปแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) โดยมุ่งประเมินส่วนต่าง ๆ 4 ด้าน คือ 1) การประเมินด้านบริบท 2) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า 3) การประเมินด้านกระบวนการ 4) การประเมินด้านผลผลิต ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ การประเมินผลการดำเนินงาน และการประเมินผลกระทบ ซึ่งมีแบบสอบถามเพื่อการประเมินโครงการทั้งหมด 3 ฉบับที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังนี้

ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินโครงการ เป็นการประเมินสภาพคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดตาลานใตีก่อนดำเนินโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม”

ฉบับที่ 2 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการประเมินโครงการ เป็นการประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต (เหตุผลที่ ฉบับที่ 2 ไม่นำนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนในการประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ เพราะผู้เชี่ยวชาญชี้แนะว่าอาจจะทำให้ผลการศึกษามีความคลาดเคลื่อนเนื่องจากบุคคลเหล่านั้นไม่ได้ใกล้ชิดกับข้อมูลทั้งหมด) จึงให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินเฉพาะด้านผลผลิต ซึ่งแยกไว้ในแบบสอบถามฉบับที่ 3

ฉบับที่ 3 สำหรับนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินโครงการ เป็นการประเมินด้านผลผลิต

ดังนั้น แนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ มีลักษณะที่มุ่งให้ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานในขั้นตอนต่าง ๆ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 4) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล จึงมีผลให้โครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

การประเมินโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้

การประเมินโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ผู้ศึกษาประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองซิปป์ (CIPP Model) แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้
3. ผลการวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมก่อนและหลังดำเนินงานโครงการ
4. ผลการประเมินด้านผลผลิต (ผลกระทบ)
5. ผลการประเมินโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” โดยการสนทนากลุ่มย่อย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1.	ตำแหน่ง/หน้าที่		
	ผู้บริหารสถานศึกษา	1	0.6
	ครู	11	6.9
	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	7	4.4
	นักเรียน	59	37.1
	ผู้ปกครองนักเรียน	81	50.9

รวม		159	100.00
ข้อที่	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
2.	เพศ		
	ชาย	65	40.9
	หญิง	94	59.1
รวม		159	100.00
3.	อายุ		
	ต่ำกว่า 20 ปี	59	37.1
	20 – 29 ปี	8	5.0
	30 – 39 ปี	24	15.1
	40 – 49 ปี	60	37.7
	50 ปีขึ้นไป	8	5.0
รวม		159	100.00
4.	วุฒิการศึกษาสูงสุดที่ได้รับ		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	147	92.5
	ปริญญาตรี	10	6.3
	ปริญญาโท	2	1.3
	ปริญญาเอก	-	-
รวม		159	100.00

จากตารางที่ 4.1 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน คิดเป็น ร้อยละ 0.6 ครู จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4 นักเรียน จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1 และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 50.9

ด้านเพศ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9 และเป็นเพศหญิง จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 59.1

ด้านอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1 อายุตั้งแต่ 20-29 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 อายุตั้งแต่ 30-39 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 15.1 อายุตั้งแต่ 40-49 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7 และอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0

ด้านวุฒิการศึกษาสูงสุดที่ได้รับของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ต่ำกว่าปริญญาตรี 231 คน คิดเป็นร้อยละ 92.5 ปริญญาตรี 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 ปริญญาโท 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 และปริญญาเอก - คน คิดเป็นร้อยละ 0

ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ปีการศึกษา 2561

ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.2-4.6

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสอดคล้องของโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้

ด้านการประเมิน	ผู้บริหารโรงเรียน (n = 1)			ครู (n = 11)			คณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน (n = 7)			นักเรียน (n = 59)			ผู้ปกครอง (n = 81)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การประเมินบริบท	5.00	.00	มากที่สุด	4.67	.54	มากที่สุด	4.57	.56	มากที่สุด	-	-	-	-	-	-
2. การประเมินปัจจัย นำเข้า	5.00	.00	มากที่สุด	4.66	.46	มากที่สุด	4.58	.56	มากที่สุด	-	-	-	-	-	-
3. การประเมิน กระบวนการ	5.00	.00	มากที่สุด	4.13	.39	มาก	4.63	.47	มากที่สุด	-	-	-	-	-	-
4. การประเมินผลผลิต	5.00	.00	มากที่สุด	4.79	.34	มากที่สุด	4.64	.50	มากที่สุด	4.58	.69	มากที่สุด	4.14	.61	มากที่สุด
รวม	5.00	.00	มากที่สุด	4.53	.44	มากที่สุด	4.61	.52	มากที่สุด	4.58	.69	มากที่สุด	4.14	.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.2 แสดงว่าโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด

โครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ตามความคิดเห็นของครู พบว่า ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านผลผลิต มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านกระบวนการ มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก

โครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด

โครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ตามความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า ด้านผลผลิต มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด
โครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง พบว่า ด้านผลผลิต มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสอดคล้องของโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ด้านบริบท

ด้านบริบท	ผู้บริหารสถานศึกษา (n = 1)			ครู (n = 11)			คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (n = 7)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. โครงการนี้มีความสอดคล้องกับปัญหาด้านการขาดคุณธรรม จริยธรรม (ขยัน ใฝ่เรียน ใฝ่ความรู้ และความสุข) ของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.81	0.60	มากที่สุด	4.42	0.97	มาก
2. โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับปัญหาด้านการขาดคุณธรรม จริยธรรม (ขยัน ใฝ่เรียน ใฝ่ความรู้ และความสุข) ของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.63	0.80	มากที่สุด	4.71	0.75	มากที่สุด
3. การกำหนดยุทธศาสตร์ กระบวนการขับเคลื่อน และคุณธรรมที่พึงประสงค์ของโครงการนี้ มีความสอดคล้องกับปัญหาและที่มาของโครงการ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.81	0.60	มากที่สุด	4.71	0.48	มากที่สุด
4. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และของโรงเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด			มาก			มาก

				4.81	0.40	ที่สุด	4.85	0.37	ที่สุด
5. วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจนและนำไปสู่การปฏิบัติได้	5.00	0.00	มากที่สุด	4.72	0.46	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ด้านบริบท	ผู้บริหารโรงเรียน (n = 2)			ครู (n = 25)			คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (n = 13)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
6. เป้าหมายของโครงการก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.54	0.52	มากที่สุด	4.42	0.97	มาก
7. โรงเรียนมีการให้ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.45	0.93	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด
8. ครู บุคลากร และนักเรียน เห็นความสำคัญของโครงการ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.45	0.93	มาก	4.14	1.06	มาก
9. ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ให้การสนับสนุนการดำเนินโครงการ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.81	0.60	มากที่สุด	4.71	0.75	มากที่สุด
รวม	5.00	0.00	มากที่สุด	4.67	0.54	มากที่สุด	4.57	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.3 แสดงว่าโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านบริบท ในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุดและ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด จำนวนทั้งหมด 9 ข้อ

โครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ตามความคิดเห็นของครู ด้านบริบท ในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 1. โครงการนี้มีความสอดคล้องกับปัญหาด้านการขาดคุณธรรม จริยธรรม (ขยัน ความมีวินัย และความสุภาพ) ของนักเรียน 3. การกำหนดยุทธศาสตร์ กระบวนการขับเคลื่อน และคุณธรรมที่พึงประสงค์ของโครงการนี้ มีความสอดคล้องกับปัญหาและที่มาของโครงการ 4. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และของโรงเรียน 9. ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ให้การสนับสนุนการดำเนินโครงการ รองลงมา ได้แก่ ข้อ 5. วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจนและนำไปสู่การปฏิบัติได้ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 7. โรงเรียนมีการให้ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ 8. ครู บุคลากร และนักเรียน เห็นความสำคัญของโครงการ

โครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านบริบท ในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 4. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และของโรงเรียน รองลงมา ได้แก่ ข้อ 2. โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับปัญหาด้านการขาดคุณธรรม จริยธรรม (ขยัน ความมีวินัย และความสุภาพ) ของนักเรียน 3. การกำหนดยุทธศาสตร์ กระบวนการขับเคลื่อน และคุณธรรมที่พึงประสงค์ของโครงการนี้มีความสอดคล้องกับปัญหาและที่มาของโครงการ 9. ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ให้การสนับสนุนการดำเนินโครงการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 8. ครู บุคลากร และนักเรียน เห็นความสำคัญของโครงการ

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ด้านปัจจัยนำเข้า

ด้านปัจจัยนำเข้า	ผู้บริหารสถานศึกษา (n = 1)			ครู (n = 11)			คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (n = 7)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. โรงเรียนมีการแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.90	0.30	มากที่สุด	4.85	0.37	มากที่สุด
2. บุคลากรที่รับผิดชอบ	5.00	0.00	มาก	4.81	0.40	มาก	4.85	0.37	มาก

โครงการมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการโครงการ			ที่สุด			ที่สุด			ที่สุด
3. ผู้บริหาร คณะครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์ กระบวนการขับเคลื่อน และคุณธรรมที่พึงประสงค์ของโครงการ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.81	0.40	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ด้านปัจจัยนำเข้า	ผู้บริหารสถานศึกษา (n = 2)			ครู (n = 25)			คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (n = 13)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4. ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการขับเคลื่อนโครงการ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.63	0.50	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
5. บุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงานมีจำนวนเพียงพอ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.63	0.80	มากที่สุด	4.71	0.75	มากที่สุด
6. งบประมาณที่ได้รับจากโรงเรียนเพียงพอต่อการดำเนินงาน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.09	1.04	มาก	4.14	1.06	มาก

7. วัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด	4.45	0.93	มากที่สุด	4.14	1.06	มากที่สุด
8. วิธีการดำเนินงานตามโครงการมีความเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด	4.81	0.60	มากที่สุด	4.71	0.75	มากที่สุด
9. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม”	5.00	0.00	มากที่สุด	4.63	0.50	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
10. การปฏิบัติกิจกรรมของโครงการมีการประสานร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.81	0.40	มากที่สุด	4.71	0.48	มากที่สุด
รวม	5.00	0.00	มากที่สุด	4.66	0.46	มากที่สุด	4.58	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 แสดงว่าโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านปัจจัยนำเข้า ในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้งหมด 10 ข้อ

โครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ตามความคิดเห็นของครู ด้านปัจจัยนำเข้า ในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุดและ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 1. โรงเรียนมีการแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการ รองลงมา ได้แก่ 2. บุคลากรที่รับผิดชอบโครงการมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการโครงการ 3. ผู้บริหาร คณะครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์ กระบวนการขับเคลื่อน และคุณธรรมที่พึงประสงค์ของโครงการ 8. วิธีการดำเนินงานตามโครงการมีความเหมาะสม 10. การปฏิบัติกิจกรรมของโครงการมีการประสานร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 7. วัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม

โครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ตามความคิดเห็นของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านปัจจัยนำเข้า ในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 1. โรงเรียนมีการ แต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการ 2. บุคลากรที่รับผิดชอบโครงการมีความรู้ความเข้าใจในการ ดำเนินการโครงการ รองลงมา ได้แก่ ข้อ 5. บุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงานมีจำนวนเพียงพอ 8. วิธีการดำเนินงานตามโครงการมีความเหมาะสม 10. การปฏิบัติกิจกรรมของโครงการมีการ ประสานร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 6. งบประมาณที่ ได้รับจากโรงเรียนเพียงพอต่อการดำเนินงาน 7. วัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของโครงการ “โรงเรียน คุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ด้านกระบวนการ

ด้านกระบวนการ	ผู้บริหารสถานศึกษา (n = 1)			ครู (n = 1)			คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (n = 7)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีการประชาสัมพันธ์โครงการและสื่อสารเชิงลึกให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.54	0.52	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
2. มีการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์กระบวนการ และคุณธรรมที่พึงประสงค์ในการพัฒนา “โรงเรียนคุณธรรม”	5.00	0.00	มากที่สุด	4.81	0.40	มากที่สุด	4.85	0.37	มากที่สุด

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ด้านกระบวนการ	ผู้บริหารสถานศึกษา (n = 1)			ครู (n = 11)			คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (n = 7)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
3. มีการดำเนินการตามยุทธศาสตร์	5.00	0.00	มากที่สุด	4.54	0.52	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด

กระบวนการ และ คุณธรรมที่พึงประสงค์ ในการขับเคลื่อน “โรงเรียนคุณธรรม”									
4. มีกิจกรรมใน กระบวนการขับเคลื่อน (โครงการคุณธรรม) เพื่อ พัฒนา “โรงเรียน คุณธรรม” อย่าง สร้างสรรค์และ หลากหลาย	5.00	0.00	มากที่สุด	4.72	0.46	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
5. มีการมอบหมายงาน สั่งงาน ชัดเจนตรงตาม สายงานและกระจาย งาน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.90	0.30	มากที่สุด	4.85	0.37	มากที่สุด
6. มีการดำเนินงานตาม ขั้นตอนหรือแผนปฏิบัติ การที่วางไว้	5.00	0.00	มากที่สุด	4.72	0.46	มาก	4.85	0.37	มาก
7. มีการนิเทศ กำกับ และติดตามผลการ ดำเนินงาน เพื่อการ ขับเคลื่อน “โรงเรียน คุณธรรม”	5.00	0.00	มากที่สุด	4.81	0.40	มากที่สุด	4.71	0.48	มากที่สุด
8. มีการสะท้อนผลการ ดำเนินงาน ปรับปรุง และแก้ไขวิธีการ ปฏิบัติงานเมื่อพบ ข้อบกพร่อง และพัฒนา อย่างต่อเนื่อง	5.00	0.00	มากที่สุด	4.72	0.46	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ด้านกระบวนการ	ผู้บริหารสถานศึกษา (n = 1)			ครู (n = 11)			คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (n = 7)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
9. มีการสร้างขวัญและ กำลังใจแก่บุคลากรที่มี ส่วนเกี่ยวข้อง	5.00	0.00	มากที่สุด	4.09	1.04	มาก	4.14	1.06	มาก
รวม	5.00	0.00	มากที่สุด	4.13	0.39	มาก	4.63	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.5 แสดงว่าโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านกระบวนการ ในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุดและ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้งหมด 10 ข้อ

โครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ตามความคิดเห็นของครู ด้านกระบวนการ ในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 5. มีการมอบหมายงาน สั่งงาน ชัดเจนตรงตามสายงานและกระจายงาน รองลงมา ได้แก่ ข้อ 7. มีการนิเทศ กำกับ และติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อการขับเคลื่อน “โรงเรียนคุณธรรม” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 9. มีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

โครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการ ในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อมูลอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 2. มีการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์ กระบวนการ และคุณธรรมที่พึงประสงค์ในการพัฒนา “โรงเรียนคุณธรรม” 5. มีการมอบหมายงาน สั่งงาน ชัดเจนตรงตามสายงานและกระจายงาน 6. มีการดำเนินงานตามขั้นตอนหรือแผนปฏิบัติการที่วางไว้ รองลงมา ได้แก่ ข้อ 7. มีการนิเทศ กำกับ และติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อการขับเคลื่อน “โรงเรียนคุณธรรม” ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 9. มีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเห็นด้วยของโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ด้านผลผลิต (ผลการดำเนินงาน)

ด้านผลผลิต (ผลการดำเนินงาน)	ผู้บริหารโรงเรียน (n = 1)			ครู (n = 11)			คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (n = 7)			นักเรียน (n = 59)			ผู้ปกครอง (n = 81)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำโครงงานคุณธรรม และสามารถจัดทำโครงงานคุณธรรมได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.90	0.30	มากที่สุด	4.81	0.37	มากที่สุด	4.67	0.47	มากที่สุด	4.86	0.34	มากที่สุด
2. นักเรียนมีความตระหนักและอยากมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.72	0.46	มากที่สุด	4.71	0.48	มากที่สุด	4.87	0.36	มากที่สุด	4.87	0.33	มากที่สุด
<u>คุณธรรมด้านความขยัน</u> 3. นักเรียนมีความตั้งใจเรียนอย่างจริงจัง	5.00	0.00	มากที่สุด	4.81	0.40	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด	4.35	0.94	มากที่สุด	4.72	0.68	มากที่สุด

4. นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาเพื่อให้งานสำเร็จ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.63	0.50	มากที่สุด	4.71	0.48	มากที่สุด	4.69	0.72	มากที่สุด	4.75	0.66	มากที่สุด
--	------	------	-----------	------	------	-----------	------	------	-----------	------	------	-----------	------	------	-----------

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ด้านผลผลิต (ผลการดำเนินงาน)	ผู้บริหารโรงเรียน (n = 1)			ครู (n = 11)			คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (n = 7)			นักเรียน (n = 59)			ผู้ปกครอง (n = 81)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
5. นักเรียนมีพฤติกรรมเอาใจใส่ ต่องานที่ได้รับมอบหมายโดยไม่มี ผู้อื่นบังคับ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.90	0.30	มากที่สุด	4.85	0.37	มากที่สุด	4.66	0.75	มากที่สุด	4.72	0.68	มากที่สุด
6. นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์	5.00	0.00	มากที่สุด	4.81	0.40	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด	4.52	0.85	มากที่สุด	4.62	0.78	มากที่สุด
7. นักเรียนช่วยเหลืองาน ผู้ปกครองและครูด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.72	0.46	มากที่สุด	4.71	0.48	มากที่สุด	4.35	0.94	มากที่สุด	4.01	1.00	มากที่สุด
รวม	5.00	0.00	มากที่สุด	4.78	0.36	มากที่สุด	4.55	0.64	มากที่สุด	4.51	0.76	มากที่สุด	4.55	0.66	มากที่สุด

คุณธรรมด้านความมีวินัย															
8. นักเรียนแต่งกาย ไว้ทรงผม และประพฤติปฏิบัติถูกระเบียบของโรงเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.90	0.30	มากที่สุด	4.42	0.97	มาก	4.83	0.37	มากที่สุด	4.86	0.34	มากที่สุด
9. นักเรียนปฏิบัติตามหน้าที่และภาระงานที่มอบหมายได้อย่าง	5.00	0.00	มากที่สุด	4.81	0.40	มากที่สุด	4.14	1.06	มาก	4.66	0.47	มากที่สุด	4.50	0.50	มากที่สุด

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ด้านผลผลิต (ผลการดำเนินงาน)	ผู้บริหารโรงเรียน (n = 1)			ครู (n = 11)			คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (n = 7)			นักเรียน (n = 59)			ผู้ปกครอง (n = 81)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ถูกต้องตามที่กำหนด															
10. นักเรียนเข้าแถวรับอาหารและเข้ารับบริการ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.72	0.46	มากที่สุด	4.42	0.97	มาก	4.76	0.42	มาก	4.81	0.39	มากที่สุด
11. นักเรียนมาโรงเรียนและเข้าแถวตรงเวลา	5.00	0.00	มากที่สุด	4.90	0.30	มากที่สุด	4.71	0.48	มากที่สุด	4.03	1.41	มาก	4.59	1.03	มากที่สุด
12. นักเรียนวางรองเท้าอย่างเป็นระเบียบ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.81	0.40	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด	4.54	1.08	มากที่สุด	4.59	1.03	มากที่สุด

13. นักเรียนเข้าเรียนตรงเวลา	5.00	0.00	มากที่สุด	4.54	0.52	มากที่สุด	4.71	0.48	มากที่สุด	4.54	1.08	มากที่สุด	4.59	1.03	มากที่สุด
14. นักเรียนใช้ทรัพยากรของโรงเรียนและครอบครัวอย่างประหยัดคุ้มค่า	5.00	0.00	มากที่สุด	4.63	0.50	มากที่สุด	4.54	0.37	มากที่สุด	4.35	0.94	มากที่สุด	4.01	1.00	มากที่สุด
รวม	5.00	0.00	มากที่สุด	4.75	0.41	มากที่สุด	4.55	0.69	มากที่สุด	4.53	0.82	มากที่สุด	4.56	0.76	มากที่สุด
คุณธรรมด้านความสุภาพ 15. นักเรียนมีพฤติกรรมยิ้มง่ายไหว้สวัสดีผู้ที่พบเห็น	5.00	0.00	มากที่สุด	4.90	0.30	มากที่สุด	4.85	0.37	มากที่สุด	4.66	0.75	มากที่สุด	4.72	0.68	มากที่สุด

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ด้านผลผลิต (ผลการดำเนินงาน)	ผู้บริหารโรงเรียน (n = 1)			ครู (n = 11)			คณะกรรมการ สถานศึกษาชั้น พื้นฐาน (n = 7)			นักเรียน (n = 59)			ผู้ปกครอง (n = 81)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
16. นักเรียนมีกิจกรรมร่ายกาย เรียบร้อยใช้เวลาอย่างสุภาพ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.72	0.46	มากที่สุด	4.71	0.48	มากที่สุด	4.69	0.72	มากที่สุด	4.75	0.66	มากที่สุด

17. นักเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนของ ผู้ปกครองและครู	5.00	0.00	มากที่สุด	4.90	0.30	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด	4.66	0.75	มากที่สุด	4.72	0.68	มากที่สุด
รวม	5.00	0.00	มากที่สุด	4.84	0.31	มากที่สุด	4.71	0.46	มากที่สุด	4.67	0.74	มากที่สุด	4.73	0.67	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	5.00	0.00	มากที่สุด	4.79	0.33	มากที่สุด	4.64	0.50	มากที่สุด	4.58	0.69	มากที่สุด	4.63	0.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.6 แสดงว่าโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ด้านผลผลิต (ผลการดำเนินงาน) ในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุดและข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งหมด 17 ข้อ

โครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ตามความคิดเห็นของครู ด้านผลผลิต (ผลการดำเนินงาน) ในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุดและ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 1.นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำโครงการคุณธรรม และสามารถจัดทำโครงการคุณธรรมได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ 5.นักเรียนมีพฤติกรรมเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมายโดยไม่มีผู้อื่นบังคับ 8.นักเรียนแต่งกาย ไว้งาม และประพฤติปฏิบัติถูกระเบียบของโรงเรียน 11.นักเรียนมาโรงเรียนและเข้าแถวตรงเวลา 15.นักเรียนมีพฤติกรรมยิ้มง่าย ไหว้สวยต่อผู้ที่พบเห็น 17. นักเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครองและครู รองลงมา ได้แก่ ข้อ 3.นักเรียนมีความตั้งใจเรียนอย่างจริงจัง 6. นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ 9. นักเรียนปฏิบัติตามหน้าที่และภาระงานที่มอบหมายได้อย่างถูกต้องตามที่กำหนด 12. นักเรียนวางรองเท้าอย่างเป็นระเบียบ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 13. นักเรียนเข้าเรียนตรงเวลา

โครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลผลิต (ผลการดำเนินงาน) ในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุด และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 5.นักเรียนมีพฤติกรรมเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมายโดยไม่มีผู้อื่นบังคับ 14.นักเรียนใช้ทรัพยากรของโรงเรียนและครอบครัวอย่างประหยัดคุ้มค่า รองลงมา ได้แก่ ข้อ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำโครงการคุณธรรม และสามารถจัดทำโครงการคุณธรรมได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 9. นักเรียนปฏิบัติตามหน้าที่และภาระงานที่มอบหมายได้อย่างถูกต้องตามที่กำหนด

โครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ตามความคิดเห็นของนักเรียน ด้านผลผลิต (ผลการดำเนินงาน) ในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุดและข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 2.นักเรียนมีความตระหนักและอยากมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน รองลงมา ได้แก่ ข้อ 8.นักเรียนแต่งกาย ไว้งาม และประพฤติปฏิบัติถูกระเบียบของโรงเรียน และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 11. นักเรียนมาโรงเรียนและเข้าแถวตรงเวลา

โครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ด้านผลผลิต (ผลการดำเนินงาน) ในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุดและข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 2.นักเรียนมีความตระหนักและอยากมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน รองลงมา ได้แก่ ข้อ 1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำโครงการคุณธรรม และสามารถจัดทำโครงการคุณธรรมได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ 8.นักเรียนแต่งกาย ไว้งาม และประพฤติปฏิบัติถูก

ระเบียบของโรงเรียน และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 7. นักเรียนช่วยเหลืองานผู้ปกครองและครูด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ

โครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ข้อ 1) นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำโครงการคุณธรรม และสามารถจัดทำโครงการคุณธรรมได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ถือว่าความคิดเห็นทั้งหมดผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือระดับมากขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จ ข้อที่ 1 นักเรียนโรงเรียนวัดตาลานใต้ทุกคน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำโครงการคุณธรรม และสามารถจัดทำโครงการคุณธรรมได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

โครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ข้อ 2) นักเรียนมีความตระหนักและอยากมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ถือว่าความคิดเห็นทั้งหมดผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือระดับมากขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จข้อที่ 2 นักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจในภาพลักษณ์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน

การพิจารณาภาพรวมของคุณธรรมอัตลักษณ์ด้านความขยัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครอง พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

การพิจารณาภาพรวมของคุณธรรมอัตลักษณ์ด้านความมีวินัย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครอง พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

การพิจารณาภาพรวมของคุณธรรมอัตลักษณ์ด้านความสุภาพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครอง พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมก่อนและหลังดำเนินงานโครงการ

ผู้ศึกษาได้นำผลการประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดตาลานใต้ ก่อนดำเนินโครงการมาเปรียบเทียบกับผลผลิตด้านคุณธรรมหลังดำเนินงานโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ โดยใช้สถิติ t-test dependent เพื่อตรวจสอบนัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรม ปรากฏผลดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ผลการทดสอบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมของโรงเรียนวัดตาลานใต้

การทดสอบ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ก่อนดำเนินโครงการ	159	2.63	0.84	32.146	.000**
หลังดำเนินโครงการ	159	4.03	0.90		

จากตารางที่ 4.7 เมื่อพิจารณาค่า Sig. (2-tailed) พบว่า ค่า Sig. ต่ำกว่า .01 คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าพฤติกรรมด้านคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดตาลานใต้ หลังดำเนินโครงการสูงกว่าก่อนดำเนินโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตาม ตัวบ่งชี้ความสำเร็จข้อที่ 2 นักเรียนโรงเรียนวัดตาลานใต้ มีคุณธรรมจริยธรรมด้านความขยัน ความมีวินัย และความสุขภาพ หลังดำเนินโครงการสูงกว่าก่อนดำเนินโครงการ

ผลการประเมินด้านผลผลิต (ผลกระทบ)

จากการวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลที่ได้จากการประเมินด้านผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการตามโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ จากผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน พบว่ามีผลกระทบดังนี้

1. ท่านมีความสุขและพึงพอใจต่อการพัฒนาคุณธรรมด้านความขยัน ความมีวินัย และความสุขภาพของนักเรียนอย่างไร

- ทุกคนมีความสุขและพึงพอใจต่อการพัฒนาคุณธรรมด้านความขยัน ความมีวินัย และความสุขภาพของนักเรียน เพราะนักเรียนมีมารยาทดีขึ้น รู้จักไหว้ทักทายเมื่อพบผู้ใหญ่ มีความกระตือรือร้นที่จะมาให้ทันเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง และมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมากขึ้น

2. หลังจากดำเนินโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” แล้ว ชุมชนมีปฏิกิริยาตอบสนอง มีข้อเสนอแนะ หรือมีข้อมูลย้อนกลับมาโรงเรียนอย่างไร

- ชุมชนให้การยอมรับโรงเรียน เพราะเห็นถึงความตั้งใจในการพัฒนาบุตรหลานของคนในชุมชน

- โรงเรียนมีส่วนร่วมกับชุมชนในงานประเพณีและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น เช่น วัด องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนอื่น ๆ

- นักเรียนซึ่งเป็นบุตรหลานของคนในชุมชนได้แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ เช่น ช่วยทำความสะอาดวัด ช่วยบริการเสิร์ฟน้ำในงานฌาปนกิจศพ และในโอกาสต่าง ๆ และร่วมการแสดงในงานสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน
- ผลการพัฒนาคุณธรรมทำให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาคุณธรรมจากเทศบาลตำบลอรัญญิก
- นักเรียนได้รับทุนการศึกษาจากวัดต่าง ๆ ในชุมชน
- ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนเห็นความสำคัญของการดำเนินการตามกิจกรรมให้การยอมรับและพึงพอใจโรงเรียน ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือโรงเรียนทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมของโรงเรียน และสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมทุกครั้ง
- โรงเรียนควรมีการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องต่อไปในปีการศึกษาหน้าและอยากให้โรงเรียนสนับสนุนบุตรหลานให้ได้ร่วมประกวดและแข่งขันทางวิชาการในเวทีต่าง ๆ มากขึ้น

ผลการประเมินโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” จากการสนทนากลุ่มย่อย

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่มย่อย โดยผู้บริหารสถานศึกษา และครู พบว่ามีรายละเอียดตามประเด็นการสนทนาดังนี้

1. ให้ทุกท่านกล่าวถึงความจำเป็นหรือความเหมาะสมของโครงการนี้
 - วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม โดยใช้การขับเคลื่อนด้วย 3 ยุทธศาสตร์ (พัฒนาครู พัฒนานักเรียน พัฒนาบรรยากาศของโรงเรียน) โดยมุ่ง 3 คุณธรรม (ซื่อสัตย์ ความมีวินัย และความสุภาพ) มีความเหมาะสมสอดคล้องกับปัญหาของโรงเรียนและนโยบายหน่วยงานต้นสังกัด เพราะเป็นปัญหาที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน ชุมชน ได้ร่วมกันในการกำหนดปัญหาที่สำคัญ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ปัญหาการขาดวินัย การขาดวินัย และการขาดความสุภาพ จากนั้นจึงนำมากำหนดเป็นคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน คือ “ซื่อสัตย์ มีวินัย ด้วยความสุภาพ” เพื่อเป็นเป้าหมายสู่การพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน จึงถือว่าเป็นความจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” อย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง เพื่อมุ่งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างถาวรให้กลายเป็นวัฒนธรรมของโรงเรียน
2. ท่านคิดว่าปัจจัยใดต่อไปนี้เป็นปัญหาในการบริหารจัดการโครงการมากที่สุด เพราะเหตุใด 1) งบประมาณ 2) บุคลากร 3) วัสดุอุปกรณ์ 4) อาคารสถานที่ และ 5) เวลา
 - บุคลากร เพราะมีความแตกต่างกันในหลายด้าน ได้แก่ การศึกษา สังคม เศรษฐกิจ ครอบครัว ทัศนคติ ความเชื่อ ซึ่งส่งผลต่อความคิดความเห็นและการปฏิบัติงาน แต่อย่างไรก็ตาม ความเห็นของกลุ่มสนทนาเห็นเป็นแนวทางเดียวกันว่า การทำงานเป็นทีมนั้นจะต้องแชร์ความรู้สึกร่วมกัน แชร์ความคิด เพื่อหา “มุมมองที่เป็นกลาง” เป็นมุมมองที่ปราศจากอคติและความคิดเห็นที่

สุดโต่ง แต่อยู่บนพื้นฐานของการอ้างอิงข้อมูลที่เชื่อถือได้ เป็นข้อสรุปหรือข้อตกลงร่วมกันของกลุ่ม เมื่อเกิดแนวทางที่เป็นกลางของกลุ่มแล้ว การทำงานเป็นทีมก็จะสามารถแก้ปัญหาได้ ในที่สุดก็จะเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของทีมงาน ตัวอย่างเช่น ในช่วงแรก ๆ ที่มีการดำเนินโครงการ มีการถกเถียงกันว่าการทำโครงการคุณธรรม ควรใช้หลักคุณธรรมตามที่ร่วมกันกำหนดไว้ในคุณธรรมอัตลักษณ์ (ขยัน มีวินัย ด้วยความสุภาพ) เท่านั้นหรือไม่ กระบวนการกลุ่มทำให้ได้ข้อสรุปว่า วัตถุประสงค์หลักของกิจกรรมโครงการ คือ การพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมให้เกิดแก่นักเรียน ดังนั้นนักเรียนสามารถยึดหลักคุณธรรมใดก็ได้หากนักเรียนสนใจ เช่น พระราชดำรัส พระราชดำริ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักคำสอนในศาสนาที่ตนนับถือ เป็นต้น

3. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามโครงการอย่างไรบ้าง

- ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับติดตาม ให้คำแนะนำอย่างเป็นกัลยาณมิตร ส่วนครูมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน เป็นที่ปรึกษาโครงการให้แก่ นักเรียน และทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน ผลประโยชน์ และการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ

4. ให้ท่านเล่าถึงการเปลี่ยนแปลงด้านความดี คุณธรรม จริยธรรม ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน และนอกโรงเรียน ภายหลังจากที่โรงเรียนดำเนินโครงการไปไครยะหนึ่ง

- การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากที่สุดคือ การเปลี่ยนแปลงด้านวินัย ก่อนดำเนินโครงการนักเรียนมักจะมาโรงเรียนสาย มาสายมากที่สุดวันละประมาณ 20 คน จากนักเรียน 108 คน นักเรียนบางคนนั่งรับประทานอาหารเช้าที่ร้านค้าหน้าโรงเรียนในขณะที่เพื่อนกำลังเข้าแถวเคารพธงชาติ โดยไม่รู้สึกละอายหรือตระหนักว่าจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน นักเรียนบางคนกำลังเดินเข้ามาโรงเรียนโดยไม่กระตือรือร้นและไม่สนใจต่อสายตาคูและเพื่อน ๆ ผู้ปกครองไม่ได้สนใจหรือตระหนักถึงความสำคัญที่จะให้บุตรหลานปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัย การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานครั้งหนึ่ง มีกรรมการท่านหนึ่งกล่าวในที่ประชุมว่านักเรียนโรงเรียนนี้ขาดสัมมาคารวะ พบเจอผู้ใหญ่ไม่มีการแสดงความเคารพ (ไม่ยิ้มไหว้ทักทาย) จึงเป็นประเด็นปัญหาว่าโรงเรียนจะแก้ไขปัญหาอย่างไร หลังจากดำเนินโครงการ นักเรียนมีระเบียบวินัยมากขึ้น ไม่มีนักเรียนรับประทานอาหารเช้าที่ร้านหน้าโรงเรียนในเวลาเข้าเรียน นักเรียนมาสายเฉลี่ยวันละไม่เกิน 5 คน คนที่มาสายก็ยังถือว่ามาทันเข้าเรียนและมีเหตุผลความจำเป็น นักเรียนมักได้รับคำชมเชยจากผู้ที่มาเยี่ยมเยียนโรงเรียนว่ามีสัมมาคารวะและยิ้มไหว้ทักทาย และที่สำคัญนักเรียนมีจิตสาธารณะจนเป็นที่ประจักษ์แก่ชุมชน เมื่อมีงานส่วนรวมหรืองานของคนในชุมชน มักจะมีการขอให้นักเรียนไปช่วยงานเสมอ เช่น งานต้อนรับ เสิร์ฟน้ำ ทำความสะอาดที่สาธารณะ กิจกรรมการแสดงในเทศกาลหรือวาระต่าง ๆ เป็นต้น

5. ให้ท่านช่วยกันเล่ากิจกรรมของโครงการที่ท่านภูมิใจ หรือประทับใจ พร้อมบรรยายละเอียดของกิจกรรมนั้น

- การดำเนินงานโครงการคุณธรรมนั้น แต่ละโครงการก็มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นคนดี เพราะการเป็นคนดีจะทำให้นักเรียนเก่งและมีความสุข ไม่นับระบบการแข่งขัน แต่เน้นการพัฒนาตนเองในด้านคุณธรรม

- การเป็นครูที่ปรึกษากิจกรรมโครงการ ครูจะให้ความเป็นมิตรกับนักเรียน คอยให้ข้อคิด มุมมองต่อปัญหาต่าง ๆ ในด้านบวก ใช้ความรู้สึกที่เป็นกลาง มีความอดทนที่จะรอคอยเพื่อให้เด็ก ๆ ได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ยืนอยู่เคียงข้าง ยอมรับฟังความคิดเห็น และคอยช่วยแก้ปัญหาทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว ครูเปรียบเสมือนแม่คนที่สองที่ฟูมฟักลูกน้อยให้เติบโต มีสุขภาพและพลานามัยที่แข็งแรง ปลอดภัย เพราะในความเป็นจริงลำพังเพียงคำพร่ำสอนไม่สามารถทำให้เด็ก ๆ เกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง หากแต่เกิดจากการบ่มเพาะด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของครู การให้เด็กได้ฝึกคิดแก้ปัญหาด้วยตนเองด้วยความสนใจและเต็มใจ จนเกิดทักษะประสบการณ์ในชีวิตจริง ด้วยเหตุนี้เมล็ดพันธุ์จิตสำนึกแห่งคุณธรรมจริยธรรมจึงงอกงามเติบโตเป็นต้นกล้าและไม่ใหญ่ที่แผ่กิ่งก้านสาขา พร้อมทั้งจะแผ่ร่มเงาของคุณธรรมจริยธรรมสู่สังคมต่อไป

- โครงการคุณธรรมให้ประสบการณ์ที่น่าประทับใจ ทำให้ความรู้สึกของครูเปลี่ยนจาก “ครูผู้ทำหน้าที่สอนหนังสือ” มาเป็น “ครูผู้ทำหน้าที่สอนนักเรียน” จิตวิญญาณของความเป็นครูที่ซ่อนอยู่ในส่วนลึกของจิตใจจึงเด่นชัดขึ้นมา หน้าที่ครูไม่ใช่เพียงผู้สอนหนังสือเพียงอย่างเดียว แต่มีหน้าที่สร้างเงื่อนไขให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ รู้ผิดชอบชั่วดีด้วยตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติงานโครงการคุณธรรม

- บทบาทของครูมีความสำคัญต่อความสำเร็จ เพราะเป็นคนเชื่อมประสานระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน ช่วยทำความเข้าใจว่าเด็ก ๆ ควรทำอะไร ทำอย่างไร และเพื่อใคร ดังนั้นครูจึงเป็นผู้ที่มีจิตใจหนักแน่น กว้างขวาง เข้มแข็ง เป็นขวัญและกำลังใจแก่เด็ก ๆ เมื่อพบกับอุปสรรคและความรู้สึกท้อถอย

- การดำเนินงานโครงการนั้นมีปัญหามากมาย การอดทนอดกลั้นต่อความรู้สึกด้านลบ และความพยายามหาทางออกด้วยการทำความเข้าใจกันและกัน ก็จะทำให้ผ่านพ้นอุปสรรคไปได้ ตัวอย่างเช่น โครงการ “พัฒนาจิตเจริญปัญญาโรงเรียนสะอาด”

6. ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการ ท่านคิดว่ามีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง พร้อมบอกข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข (วิเคราะห์รวมไว้ในหัวข้อการศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการดำเนินโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดศาลาใต้)

7. ให้ท่านประเมินภาพความสำเร็จของโครงการ พร้อมทั้งบอกปัจจัยที่ทำให้โครงการสำเร็จและไม่สำเร็จ (วิเคราะห์รวมไว้ในหัวข้อการศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการดำเนินโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้)

8. ให้ท่านบอกปัญหาและอุปสรรคของโครงการ

ปัญหาและอุปสรรคบางประการที่เป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนโครงการอยู่บ้าง ทำให้โครงการยังไม่ประสบความสำเร็จหรือเกิดผลสัมฤทธิ์ในระดับดีมาก ได้แก่

- ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินโครงการเพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนนั้นยังไม่เพียงพอ ต้องมีการสานต่อโครงการนี้ต่อไปอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งเกิดความยั่งยืน จึงจะเห็นผลสำเร็จอย่างชัดเจน

- ในระยะแรก ครู และนักเรียนบางกลุ่มยังขาดองค์ความรู้และเทคนิคในการทำโครงการคุณธรรม ซึ่งเป็นผลให้การดำเนินกิจกรรมไม่เป็นไปในทางเดียวกัน การขับเคลื่อนโครงการจึงเป็นไปได้ช้า จึงควรมีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นและดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันมากขึ้น

- ผู้ปกครองนักเรียนบางคนยังไม่ตระหนักและเห็นความสำคัญของคุณธรรมเท่าที่ควร ทำให้การกระตุ้นเรื่องคุณธรรมจากที่บ้านของนักเรียนกลุ่มนี้มีน้อย ดังนั้นนักเรียนกลุ่มนี้อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงให้เป็นผู้มีคุณธรรมเป้าหมาย (ขยัน มีวินัย ด้วยความสุภาพ) ได้ช้ากว่ากลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการพัฒนา ซึ่งปัญหานี้จะต้องใช้วิธีการประชุมผู้ปกครองชี้แจงทำความเข้าใจ ใช้การติดตามเยี่ยมบ้านนักเรียนของครูที่ปรึกษาร่วมด้วย

การศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการดำเนินโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่มย่อย และข้อมูลที่ได้จากข้อคำถามปลายเปิดเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ จากผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน พบว่ามีรายละเอียดดังนี้

1. ให้ท่านประเมินภาพความสำเร็จของโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” พร้อมทั้งบอกปัจจัยที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จและไม่สำเร็จ

ภาพความสำเร็จของโครงการ

- การประเมินภาพรวม ถือว่าโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง ซึ่งปัจจัยที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จมีดังนี้

ปัจจัยที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จ

- การที่ทุกคนได้ร่วมมือร่วมใจกันในการทำงาน ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้วางแผนและตัดสินใจร่วมกัน ปฏิบัติงานร่วมกัน ตลอดจนร่วมกันในการประเมินผลการปฏิบัติงานจึงส่งผลให้โครงการประสบความสำเร็จ

- นักเรียนเป็นผู้วางแผนและดำเนินการแก้ไขปัญหาของตนเองด้วยตนเอง จึงเป็นการแก้ปัญหาที่ตรงประเด็นและได้ผลดี เพราะเกิดจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักเรียนเอง เป็นการสร้างเจือใจซื่อตรงโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกคน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นผู้ให้คำปรึกษา

- การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านคุณธรรม จริยธรรมและความมุ่งมั่นที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ เป็นปัจจัยให้โครงการประสบความสำเร็จ

- คณะครูและบุคลากรของโรงเรียนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน และมีทุนทางปัญญาที่ดี ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย มุ่งมั่นและตั้งใจ ในการลงมือปฏิบัติกิจกรรม และพร้อมทำงานเป็นทีมเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของโครงการที่กำหนด

- นักเรียนบางคน กล้าคิด กล้าแสดงออก เป็นผู้มีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบ สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมได้ตามแผนงานที่วางไว้ และสามารถคิดริเริ่มโครงการคุณธรรมที่มีความสร้างสรรค์ หลากหลาย อันเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นในสังคม

- ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนวัดตาลานใต้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครองและชุมชน เป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่จุดมุ่งหมายของโครงการ

- โอกาสที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาลอำเภอเมืองผักไห่ และการได้รับองค์ความรู้ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจากว่าที่ร้อยตรีเสรี ปาระแก้วอดีตผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโคกทอง อำเภอผักไห่ จึงทำให้โครงการสามารถขับเคลื่อนไปตามวัตถุประสงค์และตามหลักวิชาการที่ถูกต้อง

- การนิเทศกำกับ ติดตาม แก้ปัญหา ช่วยเหลือ และสร้างขวัญและกำลังใจอย่างต่อเนื่องของผู้บริหารเป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่ทำให้โครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” ของโรงเรียนวัดตาลานใต้ ขับเคลื่อนไปได้

- ผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน เปิดใจยอมรับข้อบกพร่อง และพร้อมแก้ไข เพื่อปรับปรุงพัฒนากระบวนการดำเนินงานให้ไปสู่ความสำเร็จของโครงการ

- การมีเครือข่ายโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมคุณธรรมแก่นักเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดโคกทอง อำเภอผักไห่ โรงเรียนวัดลาดชิด อำเภอผักไห่ ทำให้เกิดการช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม

2. ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการ ท่านคิดว่ามีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง ท่านมีข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขอย่างไร

- นักเรียนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมโครงการ แก้ปัญหาโดยการสร้างข้อตกลงร่วมกันของกลุ่ม หากไม่ปฏิบัติตามจะมีมาตรการการลงโทษ

- ในระยะแรกของโครงการ นักเรียนยังไม่ลึกซึ้งในกระบวนการโครงการ การทำโครงการคุณธรรมของนักเรียนควรกำหนดกลุ่มเป้าหมายแคบ ๆ ก่อน เช่น ในกลุ่มหรือในห้องเรียน เมื่อนักเรียนมีทักษะเพิ่มขึ้น การดำเนินโครงการในระยะถัดไปนักเรียนอาจทำโครงการเรื่องเดิมแต่ขยายกลุ่มเป้าหมายเป็นระดับชั้นหรือระดับโรงเรียน

- บางโครงการการแก้ปัญหายังไม่ถูกจุด ทำงานไม่เป็นระบบ โครงการที่ออกมาไม่ได้แก้ปัญหาที่ต้นเหตุ การเชื่อมประสานระหว่างนักเรียนกับครูยังมีน้อย ต้องฝึกปฏิบัติการคิดแก้ปัญหาเชิงระบบ และเชื่อมประสานระหว่างครูกับนักเรียน ทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปได้

- การดำเนินกิจกรรมโครงการของนักเรียนมักจะเกิดความขัดแย้งทางความคิดระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ครูควรเน้นให้นักเรียนเกิดการทำงานเป็นทีม เน้น “มุมมองที่เป็นกลาง” ที่ปราศจากอคติและความเห็นที่สุดโต่ง แต่อยู่บนพื้นฐานของการอ้างอิงข้อมูลที่เชื่อถือได้ เป็นข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มที่จะต้องปฏิบัติร่วมกัน โดยมีครูที่ปรึกษาคอยดูแลและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด

- ขาดการบริหารจัดการเรื่องเวลาที่เหมาะสม ควรมีการปรับเปลี่ยนเวลาในการทำกิจกรรมให้มีความเหมาะสมมากขึ้น เพราะกิจกรรมโครงการคุณธรรมมีเพียงสัปดาห์ละ 1 คาบ การปรึกษารื้อกับครูที่ปรึกษาควรจะต้องใช้เวลาอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในลักษณะการทำงานที่ไม่อยู่ในเงื่อนไขของเวลา งานจะมีความสำคัญและต่อเนื่อง

- การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมของนักเรียนยังไม่ถึงขั้นกลายเป็นอุปนิสัยหรือวัฒนธรรมของโรงเรียน ตัวอย่างเช่น การวางรองเท้าของนักเรียน นักเรียนมีความตั้งใจที่จะวางรองเท้าให้เป็นระเบียบเรียบร้อย หากสังเกตในช่วงเช้ารองเท้านักเรียนในแต่ละห้องจะเป็นระเบียบมาก แต่ในช่วงบ่ายก็จะระเกะระกะเพราะนักเรียนเล่นกัน เป็นต้น กิจกรรมทำความสะอาดเขตพื้นที่ ตอนเช้านักเรียนทุกคนจะรับผิดชอบทำความสะอาดพื้นที่จนสะอาด แต่ช่วงพักนักเรียนมักจะทิ้งวัสดุห่อขนม แก้วน้ำพลาสติก ทำให้พื้นที่โรงเรียนดูสกปรก ดังนั้นการแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยระยะเวลาเพียงสั้น ๆ ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างถาวร จึงควรดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง

และที่สำคัญครูทุกคนต้องใส่ใจในรายละเอียด ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด เพื่อให้นักเรียนเกิดจิตสำนึก
ความกระตือรือร้น และตระหนักอยู่ตลอดเวลา